

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Isabella Asplund

GENERATIONSVÄXLING INOM AKTIEBOLAG

CASE: PÄLSFARM X

Enheten för företagsekonomi och turism
2012

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Business economics

ABSTRACT

Author	Isabella Asplund
Title	Generation Change in Limited Companies, Case: Fur Farm X
Year	2012
Language	Swedish
Pages	58
Name of Supervisor	Anna-Lena Berglund

The reason why I chose to write about generation change in limited companies, is that Fur farm X Ltd wanted to know which alternatives they have and what the taxation consequences of the different alternatives would be. In this thesis the focus is on the transferee and the aim is to find out which alternative that would be least expensive for him.

This thesis describes the different alternatives of generation change in limited companies and how they are carried through in practice. The content of the theory also covers the taxation which has to be taken into consideration and also which possibilities for different economical support the transferee has since his company will be a fur farm.

The case study shows that there are big differences between the different alternatives when it comes to taxation. The result shows that for the transferee of this company, the least expensive alternative would be if he would establish a new company which would receive the assets of the Fur farm x as a pure gift.

Keywords	Generation Change, Limited Company, Fur Farm, Company Valuation, Taxation
----------	--

Innehåll

ABSTRAKT.....	2
ABSTRACT.....	3
1 INLEDNING	9
1.1 Problemformulering	10
1.2 Syfte	10
1.3 Avgränsning	10
1.4 Metod	11
2 VAD INNEBÄR GENERATIONSVÄXLING?.....	12
2.1 Begrepp	12
2.2 Förberedelser.....	13
2.3 För överlåtaren	14
2.4 För övertagaren	15
2.5 Hjälper finns att fås	16
3 OLIKA ALTERNATIV INOM GENERATIONSVÄXLING SAMT BESKATTNING	18
3.1 Köp	
3.2 Aktieköp.....	19
3.2.1 Beskattning av köparen	19
3.2.2 Beskattning av säljaren.....	19
3.3 Substansköp	20
3.4 Beskattning vid substansköp	21
3.5 Gåva	22
3.5.1 Lättnader vid beskattning av gåva.....	24
3.5.2 Uträkning av skattelättnaden.....	26
3.6 Köp av gåvokaraktär	27
3.7 Kompensation av syskon	28
3.8 Företagsvärdering.....	28

4	STÖDMÖJLIGHETER VID GENERATIONSVÄXLING AV PÄLSFARM I AKTIEBOLAGSFORM.....	32
4.1	Startstöd för unga jordbrukare	32
4.1.1	Räntestödslån	34
4.1.2	Stödbelopp.....	35
4.2	Andra stöd	35
4.3	Övrig finansiering	36
5	CASE X	37
5.1	Presentation av pälsfarm x	37
5.2	Möjlighet till startstöd för övertagaren	38
5.3	Värdering av Pälsfarm x	38
5.4	Köp41	
5.4.1	Aktieköp	42
5.4.2	Substansköp.....	42
5.5	Aktieköp av gåvokaraktär och aktier som gåva	43
5.6	Substansköp av gåvokaraktär och substans som gåva	48
5.7	Resultat.....	51
6	AVSLUTNING.....	53
	KÄLLFÖRTECKNING	55

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER

Tabell 1.	Gåvoskatteskala, skatteklass 1.	s.22
Tabell 2.	Gåvoskatteskala, skatteklass 2.	s. 22
Tabell 3.	Arvskatteskala, skatteklass 1.	s. 22
Tabell 4.	Arvskatteskala, skatteklass 2.	s. 23
Tabell 5.	Eget exempel på uträkning av skattelättnad.	s. 26
Tabell 6.	Eget exempel på uträkning av avkastningsvärde.	s. 30
Tabell 7.	Uträkning av gängse värde för Pälssfarm X:s aktier i Saga Furs och Korsnäs Frys.	s. 38
Tabell 8.	Uträkning av Pälssfarm X:s substansvärde	s. 39
Tabell 9.	Uträkning av Pälssfarm X:s avkastningsvärde.	s. 40
Tabell 10.	Uträkning av Pälssfarm X:s gängse värde.	s. 40
Tabell 11.	Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid aktieköp.	s. 41
Tabell 12.	Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid substansköp.	s. 42
Tabell 13.	Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid substansköp om han beviljas startstöd och befrias från överlåtelseskatt.	s. 42
Tabell 14.	Utgift vid aktieköp av gåvokaraktär med total skattelättnad.	s. 44
Tabell 15.	Uträkning av Pälssfarm X:s GV-värde.	s. 45

Tabell 16.	Utgift vid aktieköp av gåvokaraktär och aktier som gåva.	s. 46
Tabell 17.	Skillnad mellan överlåtelse mot 50 och 51 procent av aktiernas gängse värde.	s. 47
Tabell 18.	Utgift för övertagaren vid substansköp av gåvokaraktär med total skattelättnad.	s. 48
Tabell 19.	Utgift vid substansköp av gåvokaraktär och substans som ren gåva.	s.49
Tabell 20.	Jämförelse mellan substansköp och aktieköp till underpris, vederlag 0% - 50% av gängse värde.	s. 50
Tabell 21.	Jämförelse mellan substansköp och aktieköp till underpris, vederlag 51%-75% av gängse värde.	s. 50

1 INLEDNING

Förr eller senare ställs alla företagare inför en generationsväxling. Anledningen till att man vill generationsväxla är ofta att pensionsåldern kommer emot. En generationsväxling innebär att företagsverksamheten överläts åt en övertagare på ett eller annat sätt. Ofta är övertagaren en familjemedlem men det är inget krav för att överlåtelsen ska ses som en generationsväxling.

Generationsväxling är en process som tar tid och det lönar sig inte att ha någon brådska. Det är viktigt att alla parter känner sig nöjda efteråt. Ekonomiskt måste man komma överens om överlåtelsemetod; gåva, köp av gåvokaraktär eller köp och i så fall köpesumma. Överlåtaren som ger vidare sitt livsverk måste känna sig trygg med att verksamheten fortsätter som han önskar och övertagaren ska vara väl införstådd med företagets verksamhet. (Vasek 2012; Lakari & Engblom 2012)

Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministerier gjorde en undersökning hösten 2011 angående hur många företag i Finland som står inför en generationsväxling. Undersökningen visar att generationsväxling är mycket aktuellt i Finland: 25 procent av de tillfrågade små och medelstora företagen planerar genomföra en generationsväxling inom fem år. Enligt en annan undersökning som Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministeriet gjorde är den överlägset vanligaste orsaken till generationsväxlingar att ägarna går i pension. (Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministerier 2011 a, 2011 b)

Jag är själv uppväxt på landsbygden så olika typer av jordbruk med tillhörande djuruppfödning har alltid funnits i min omgivning. Pälsnäringen är en ganska vanlig landsbygdsnäring i Österbotten där de flesta av Finlands 1000 pälsfarmer finns. Pälsnäringen sysselsätter cirka 17 500 personer i Finland och näringen inbringade över 300 miljoner euro 2011. 98 procent av skinnen exporteras. Pälsnäringen har alltså en betydande inverkan på Finlands ekonomi. (Finlands pälsdjursuppfödarens förbund)

De flesta pälsfarmer är aktiebolag. Därför ska jag i mitt arbete undersöka hur man på bästa möjliga sätt bör gå till väga när man generationsväxlar ett aktiebolag inom pälsnäringen. Jag kommer att göra en fallstudie över generationsväxlingen för pälsfarm X, där jag tar reda på skattepåföljder, möjligheter för startstöd för den nya företagaren med mera.

1.1 Problemformulering

Det är en stor sak för ett företag att genomföra en generationsväxling. Det är flera parter som ska komma överens och det finns en hel del att ta i beaktande. Min problemformulering lyder:

- Vilka olika möjligheter finns det när man vill generationsväxla?
- Vilka blir de ekonomiska följderna av olika typer av generationsväxling för övertagaren av Pälsfarm x?
- Hur ska pälsfarm x på bästa möjliga sätt genomföra den här generationsväxlingen, främst ur övertagarens synvinkel?

1.2 Syfte

Syftet med det här arbetet är att redogöra för de olika alternativ och möjligheter som finns när man vill generationsväxla ett aktiebolag. Jag vill lyfta fram olika skillnader som finns mellan olika tillvägagångssätt; generationsväxling genom gåva, genom köp av gåvokaraktär och genom köp. Syftet är också att på basen av pälsfarm x:s bokslut räkna ut skattepåföljder och olika stödmöjligheter för den nya unga företagaren. Jag hoppas att mitt lärdomsprov ska vara till hjälp för de aktiebolag som funderar att generationsväxla, främst pälsfarmer.

1.3 Avgränsning

Mitt arbete avgränsas till att endast behandla generationsväxlingar inom aktiebolag. Pälsnäringen räknas som en av landsbygdsnäringarna och därför tas dessa stödmöjligheter också upp. Arbetet kommer inte att behandla vanliga företagsköp.

Min fallstudie grundar sig på pälsfarm x:s bokslut och uträkningarna och de resultat jag kommer fram till kommer att vara specifika för detta företag. Det här lärdomsprovet behandlar inte jordbruk eller skogsbruk även om det är mycket vanligt att pälsfarmare även äger jordbruk och skogsbruk. I pälsfarm x är verksamheten uppdelad så att pälsfarmen är ett aktiebolag och företagen har jordbruket skilt. Det är främst övertagarens synvinkel som lyfts fram i arbetet.

1.4 Metod

Mitt lärdomsprov är uppbyggt av en teoridel och en empirisk del. Teoridelen grundar sig på litteratur, information på internetsidor, intervjuer samt på material från en företagardag som Finlands pälsdjursuppfödarens förbund ordnade i september 2012. Den empiriska delen görs som en fallstudie av ett verkligt aktiebolag, en pälsfarm. Jag kommer att reda ut stödmöjligheterna för övertagaren, räkna ut de skattemässiga påföljderna för olika alternativ och beskriva andra påföljder samt analysera resultatet.

2 VAD INNEBÄR GENERATIONSVÄXLING?

Med generationsväxling menas att företaget helt eller delvis byter ägare. Generationsväxlingen kan ske på ett planerat sätt medan företagaren lever eller så hamnar släktingar att ta itu med det i samband med bouppteckningen ifall företagaren plötsligt avlider. (Immonen & Lindgren 2009, 1-2)

2.1 Begrepp

När jag har försökt ta reda på huruvida övertagaren måste vara släkt med överlåtaren för att det ska ses som en generationsväxling, kan jag konstatera att det inte finns något entydigt svar på detta. Enligt Immonen och Lindgren 2009 är övertagaren av företaget är ofta en son eller dotter till företagaren, men det är inget krav att man ska vara släkt för att det ska ses som en generationsväxling. Övertagaren är dock alltid yngre än överlåtaren vid generationsväxlingar. (Immonen & Lindgren 2009, 1) Enligt andra källor, så som revisionsbyrån Talenom (2012) och NTM-centralen (2011) är det dock skillnad på generationsväxling och företagsköp / företagsförsäljning. Talenom och NTM-centralen menar att om rörelsen överläts åt en nära släkting så är det en generationsväxling, medan om överlåtaren är en utomstående köpare så rör det sig om företagsförsäljning. I det här lärdomsprovet kommer jag att använda begreppet generationsväxling i den vidare bemärkelsen, som inte gör någon skillnad på huruvida överlåtaren och övertagaren är släkt med varandra. Släktskapet har dock betydelse för beskattningen.

En generationsväxling är inte den andra lik utan för varje enskilt företag krävs noggrann planering. Många känslor är inblandade och ofta är det många personer som har åsikter om hur man bör göra. För överlåtaren som ska lämna över sitt livsverk kan det vara mycket känslösamt. Om familjen är iblandad bör alla barn få en ärlig chans att bestämma vad de själva vill eller inte vill med företaget. Juridiskt och skattemässigt finns det också många saker att ta hänsyn till, men man brukar säga att generationsväxlingar ofta består av 90 procent känslor och 10 procent juridik. (Immonen & Lindgren 2009, 1-2; Vasek 2012)

Medan företagaren är i gott skick lönar det sig att påbörja generationsväxlingen. Då man är ute i god tid försäkras man sig om att man har tid att genomföra generationsväxlingen på ett så ekonomiskt sätt som möjligt. (Lakari 2009, 9)

2.2 Förberedelser

Det är vanligt att det tar tre till fem år för företag att generationsväxla. Man kan egentligen inte börja planera för tidigt och tyvärr är det många som börjar förbereda sig onödigt sent och stressar igenom generationsväxlingsprocessen, helt i onödan. Vanliga skäl till att man avvaktar med generationsväxlingen är att man trivs med sitt arbete som företagare, man vet inte vad man ska börja göra om man inte längre har företaget, man tycker att man är i skick att jobba ännu, tror att det inte finns någon annan som klarar av att driva verksamheten och så vidare. Eller så tycker man helt enkelt att man har så fullt upp så att man inte hinner fundera på allt vad generationsväxling innebär. (Vasek 2012)

Först bör man bestämma hur stor del av företaget man vill överlåta. Man måste inte överlåta hela företaget på en gång. Sedan ska man bestämma åt vem företaget ska överlåtas, vilket har stor inverkan på vilket tillvägagångssätt man väljer vid generationsväxlingen. Om någon helt utomstående ska ta över företaget, så är man som överlåtare intresserad av att få så stor ekonomisk utdelning som möjligt. Är det sonen som ska ta över företaget, så är man ofta mera intresserad av att göra processen som helhet ekonomiskt lönsam för både överlåtare och övertagare. Då företagsverksamheten byter ägare inom familjen finns det ofta också syskon att ta hänsyn till, vilket ytterligare komplicerar processen. Hur väl familjemedlemmarna kommer överens är avgörande för hur lyckad generationsväxlingsprocessen blir. (Vasek 2012)

När man har bestämt vem som ska överta företaget, bör man börja med att skapa en god relation och inte genast gå in på priser. Både ur överlåtarens och övertagarens synvinkel är det viktigt att det blir en bra start på det hela och att man har förtroende för varandra. (Vasek 2012, NTM-centralen 2011)

I många fall kan det vara lönsamt att ändra bolagsform eller vidta andra företagsarrangemang som förhandsåtgärd före man utför själva generationsväxlingen (Skatteförvaltningen 2011, a). Om överlåtaren märker att han inte kommer att få så stor pension, är ett alternativ att man delar företaget i ett fastighetsbolag och ett bolag med resten av tillgångarna. Överlåtaren kommer då att trygga sin inkomst genom att han fortsätter att äga fastigheter som han erhåller hyresinkomst från om han hyr ut dessa åt övertagarens bolag. (Nydahl 2012, b)

Tidpunkten för generationsväxlingen har betydelse för hur hård beskattningen blir. Om man genomför generationsväxlingen baserat på ett bokslut då företaget gjort en stor vinst beskattas det hela hårdare än om man genomför generationsväxlingen efter ett år då företaget gått med förlust (Talenom 2012). Ett förhandsbesked från skatteförvaltningen på hur beskattningen blir är att rekommendera (Skatteförvaltningen 2011 a).

2.3 För överlåtaren

För överlåtaren gäller det att få företaget i så gott skick som möjligt för att skapa goda förutsättningar för den nya företagaren att få en bra start. Ska man sälja företaget åt en utomstående handlar det om att man vill optimera värdet på företaget. Ska man överlåta företaget åt sin son eller dotter så lönar det sig att diskutera vilka investeringar som han eller hon är intresserad av och vad man ska satsa på, så att man inte satsar massor med pengar i något som övertagaren inte alls är intresserad av.

Överlåtaren bör också kontrollera sin FÖPL-försäkring (företagarpensionsförsäkring) och se hur stor pensionen kommer att bli. Det här kan påverka valet av överlåtelsemetod vid generationsväxlingen. Om pensionen är liten har överlåtaren ett större behov av att erhålla pengar i samband med generationsväxlingen, och då kanske man helst väljer att sälja företaget. (OP-Pohjola gruppen)

Överlåtaren kan välja att behålla avkastningsrätten till aktierna även om han överlåter dem. Det här innebär att överlåtaren kan fortsätta lyfta dividend från aktierna även om han inte äger dem. Om överlåtaren väljer att behålla avkastningsrätten, ska det här dras av från aktiernas gängse värde vid överlåtelsen. Värdet av avkastningsrätten bestäms på basen av den dividend som delats ut de tre till fem senaste åren om utdelningen varit jämn. Om dividendutdelningen varit väldigt ojämn, baseras värdet på utdelningen som gjorts under en längre tid. Om man inte kan värdera aktiernas avkastning utgående från avkastningen de senaste året beräknas avkastningen vara fem procent av aktiernas gängse värde. Huruvida avkastningsrätten överlåts eller inte ska framkomma i köpebrevet eller i en annan överlåtelsehandling. Om överlåtarna vill behålla avkastningsrätten ska det också framkomma i avtalet för hur många år man behåller den. (Skatteförvaltningen 2011 a). Enligt Kjell Nydahl på Vasek handlar det i allmänhet om en lättnad i övertagarens gåvoskatt på 10-15 procent om överlåtaren behåller avkastningsrätten. (Nydahl 2012, b)

2.4 För övertagaren

Övertagaren bör känna till företagets verksamhet och ekonomi väl och skapa sig en bild av hur väl han eller hon kommer att kunna driva företaget, både rent praktiskt och ekonomiskt. Självklart krävs det också att övertagaren har ett genuint intresse och kunskap inom den bransch som företaget verkar. Det kan vara bra att göra upp en budget över företaget för att bättre få en bild av företagets lönsamhet och på så vis enkelt se om det pris man diskuterat med överlåtaren är rimligt. (Vasek 2012)

Om man ska köpa företaget och överlåtaren har bråttom att få det sålt lönar det sig att ha is i magen. Om överlåtaren inte berättar tillräckligt om företaget ska man också vara på sin vakt. Man ska aldrig ha bråttom. Som övertagare är det viktigt att lita på sina beräkningar vad gäller företagets lönsamhet och vara säker på att det företag man köper kommer att vara lönsamt så att man kan betala av de lån som man tar. Överlåtarens första pris är sällan det sista, det löns att förhandla och

låta det hela ta lite tid. Ett gott tecken är om övertagaren kan diskutera öppet med överlåtaren om företaget och dess framtida utvecklingsmöjligheter. (NTM-centralen 2012)

Det är bra att avtala om konkurrensförbud i samband med en generationsväxling. Konkurrensförbudet finns till för att förhindra att överlåtaren startar upp konkurrerande verksamhet efter att han sålt företaget. I avtalet ska tydligt framgå vad som ses som konkurrerande verksamhet, hur länge konkurrensförbudet gäller, om det gäller ett visst geografiskt område och så vidare. (Pricewaterhousecoopers Oy 2012)

Genom att börja planera i god tid har man möjlighet till skatteplanering. (Aktia 2011)

2.5 Hjälp finns att fås

Man står inte ensam när man ska planera generationsväxlingen. Det finns många företag, myndigheter och organisationer som kan hjälpa till. Det kan vara bra att ta hjälp av en utomstående, sakkunnig person som alla parter har förtroende för och som det är lätt att prata med. En utomstående rådgivare bidrar med kunskap om generationsväxling samt har ett nätverk av sakkunniga personer att rådfråga vid behov. Exempelvis skatteexperter och jurister kan vara till stor hjälp. Man sparar både tid och pengar om man redan från början rådgör med en sakkunnig person. I början av processen är processen ofta gratis, och man ska då också ta reda på vad hjälpen kostar i fortsättningen. Det är ändå billigt att anlita en expert jämfört vad hela generationsväxlingen kostar. (Företagarna i Finland 2012 A, 2012 B; Aktia 2011; Vasek 2012)

Övriga instanser som man får hjälp ifrån är till exempel banker, NTM-centralerna, Vasek (Vasaregionens utveckling Ab), skattemyndigheterna och olika företagarföreningar. (Företagarna i Finland 2012, Aktia 2011, Vasek 2012, Etera 2011)

3 OLIKA ALTERNATIV INOM GENERATIONSVÄXLING SAMT BESKATTNING

Det finns olika alternativ för hur en generationsväxling kan genomföras. Det lönar sig att sätta sig in i vad de olika alternativen innebär, inte minst för beskattningen. I det här kapitlet kommer jag att gå igenom de tre olika alternativen köp, köp av gåvokaraktär samt gåva. Jag kommer också att redogöra för hur överlåtare och övertagare beskattas vid de olika alternativen.

Då man generationsväxlar ett företag kan det ibland vara nödvändigt med olika typer av åtgärder och arrangemang som förberedelse inför själva generationsväxlingen eller som en del av den, exempelvis aktieemission, fusion eller fission (Skatteförvaltningen 2011 a). Jag kommer inte att gå in på dessa åtgärder och arrangemang.

3.1 Köp

Med köp menas att övertagaren köper företaget av överlåtaren. Pengar är vanligaste betalningsmedlet men egendom kan också fungera som betalningsmedel. Vid ren företagsförsäljning är försäljaren naturligtvis intresserad av att få ett så högt pris som möjligt för företaget. (Lakari & Engblom 2012, 34-35; Lakari 2009)

Ett företagsköp är bindande även om det bara gjorts muntligt. Då köparen ger ett anbud förbinder han sig att köpa företaget till den summan. Om inget annat är avtalat så är köparen bunden att köpa företaget till det anbudspris som han ger. Samma ansvar gäller säljaren – det anbud han godtar gäller. (Lakari & Engblom 2012, 34-35)

Då köparen betalar över 75 procent av företagets gängse värde är det ett rent företagsköp. Övertagaren behöver inte fundera på någon gåvoskatt. Då man köper ett företag kan man däremot hamna att betala överlåtelseskatt. (Ukkola & Vilpula 2004, 228; Finansministeriet)

3.2 Aktieköp

Vanligtvis är det aktierna i företaget som säljs då företaget är i aktiebolagsform. Försäljaren är i det här fallet aktieägaren (Immonen & Lindgren 2009, 28). För försäljaren är försäljning av aktierna det enklaste och säkraste. Försäljaren frigörs från ansvaret för företaget då han sålt aktierna och inkomsten från försäljningen beskattas som kapitalinkomst eftersom aktierna är värdepapper. Kapitalinkomster beskattas snällare än förvärvsinkomst vilket gör att det lönar sig för försäljaren att sälja aktierna i företaget. (Lakari & Engblom 2012, 40; Kess 2011)

3.2.1 Beskattning av köparen

Eftersom aktierna är värdepapper betalar köparen en överlåtelseskatt på 1,6 procent av aktiernas köpesumma. Den här skatten ska betalas inom två månader från att köpeavtalet undertecknats. (Finansministeriet; Lakari 2009, 10)

Om man som köpare vill planera för framtiden så ska man ta i beaktande att köpesumman påverkar beskattningen när man i framtiden ska sälja aktierna. Till aktiernas anskaffningsutgift räknas köpesumman plus överlåtelseskatten. En annan sak för övertagaren att tänka på, är att om han överlåter verksamheten vidare inom 5 år från övertagandet, går skattelättnaden som överlåtaren fick förlorad och övertagaren som nu i sin tur ska överlåta verksamheten, hamnar att betala. Om övertagaren väntar 5 år innan han överlåter företaget vidare, behöver han inte oroa sig för det här. (Skatteförvaltningen 2011 a)

3.2.2 Beskattning av säljaren

Vinsten som säljaren får vid försäljningen av aktierna utgör skattepliktig kapitalinkomst. Överlåtelsevinsten utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och anskaffningsutgiften för aktierna. Om tre villkor i inkomstskattelagarna uppfylls, kan överlåtelsevinsten dock bli skattefri. Alla tre villkor måste uppfyllas, annars betraktas överlåtelsevinsten som skattepliktig. Villkoren är:

1. Mottagaren måste vara överlåtarens barn eller en bröstarvinge till barnet eller överlåtarens syskon eller halvsyskon. Mottagaren kan överta företaget ensam eller tillsammans med sin make.
2. Fast egendom eller aktier i ett aktiebolag vilket utgör minst 10 procent av bolagets förmögenhet.
3. Överlåtaren ska ha ägt egendomen eller aktierna i minst 10 år. Om överlåtaren exempelvis har ägt egendomen i 8 år, och fått den vederlagsfritt av en annan person som ägt egendomen i 2 år, så gills det också, eftersom det sammanlagt blir 10 år.

(Skatteförvaltningen 2011 a, Inkomstskattelagen 48§)

Det kan också uppstå överlåtelseförlust för säljaren. Om anskaffningspriset för aktierna var högre än aktiernas gängse värde vid försäljning, uppstår en överlåtelseförlust. Överlåtaren kan dra av den här förlusten från andra inkomster som han fått från egendomsförsäljning under skatteåret eller de tre efterföljande åren. (Skatteförvaltningen 2011 a)

3.3 Substansköp

Ibland kan det hända att köparen endast är intresserad av en specifik del av företagets affärverksamhet, och då är substansköp ett alternativ. Affärverksamhetsförsäljning är en annan benämning på substansköp. Ur köparens synvinkel är substansköp ofta enklast och säkrast. Substansförsäljning innebär att företaget säljer sin affärverksamhet med tillhörande tillgångar, till exempel maskiner, inventarier och byggnader. Försäljaren är i det här fallet själva företaget. Köparen är det nya företaget som övertagaren har grundat. En fördel med substansköp är att värderingen ofta blir enklare, eftersom det är själva värdet på tillgångarna som bestämmer priset. Ett substansköp kan göras enligt köparens önskemål, så att vissa tillgångar lämnas bort vilket är en fördel för köparen. Det här kräver naturligtvis att

säljaren också går med på det. Vanligtvis följer inte avtal med vid substansköp. Huruvida de följer med eller inte bör stå i avtalet. Även skulder kan följa med vid substansköp, men det kräver att man särskilt kommer överens om det. Det här kräver dock att även borgenären går med på att skulderna byter gäldenär, från säljaren till köparen. Skadeståndsansvar och saneringsansvar för byggnader kan också följa med vid substansköp, så det gäller för köparen att vara uppmärksam. Vid substansköp följer även personalen med, så ansvaret gentemot dem överförs automatiskt till köparen. (Immonen & Lindgren 2009, 31-32; Kess 2011, 59; Lakari & Engblom 2012, 41, 74)

Företagets värde vid substansköp bestäms av nettosubstansen i företagets balansräkning. Därtill kan också så kallad goodwill betalas till priset. Goodwill lönar sig både för köparen och för säljaren. Säljaren vill naturligtvis få ut så mycket pengar som möjligt ur företagsförsäljningen, och för köparen är goodwill en positivt eftersom det signalerar att företaget väntas ha en god ekonomi i framtiden. Goodwill varierar mycket från företagsköp till företagsköp. Den beror på företagets marknadsandel, varumärke, kundförhållanden, personal med mera. (Immonen & Lindgren 2009, 31-32; Kess 2011, 59; Lakari & Engblom 2012, 41) Om man vill veta gängse värde på företaget, bör en ordentlig värdering göras (Talenom 2012). Värderingsprocessen av företag beskrivs i kapitel 4.10.

3.4 Beskattning vid substansköp

Vid substansköp betalar köparen, det vill säga det köpande företaget, en överlåtelseskatt för de fastigheter som övertas på 4 procent. Överlåtelseskatten ska betalas i samband med ansökan om lagfart senast 6 månader efter att köpeavtalet undertecknats. Det säljande företaget beskattas för inkomsten av substansförsäljningen. Då ett företag generationsväxlas helt eller delvis och övertagaren fortsätter med näringsverksamhet som berättigar till avdrag, är generationsväxlingen mervärdeskattfri. (Finansministeriet; Talenom 2012; Skatteförvaltningen 2011 a)

Omsubstansköpet görs till underpris, det vill säga som ett köp av gåvokaraktär, så är det det köpande företaget som ska betala gåvoskatt. Lagen är otydlig i fråga om det här. Enligt ett rättsfall från Högsta Förvaltningsdomstolen 2011 är det företaget som erhåller en del av ett företag eller ett företag i sin helhet som gåva som är gåvoskatteskyldigt och inte aktieägaren. Det här innebär i praktiken att man i gåvobeskattningen utgår ifrån skatteklass två, vilket är en betydligt strängare skala. (Högsta förvaltningsdomstolen 2011)

3.5 Gåva

Man kan också genomföra en generationsväxling som en ren gåva. Företagets överlåts åt övertagaren utan ersättning. Eftersom överlåtaren inte erhåller någon ersättning för företaget, har han eller hon heller inte samma ansvar gentemot övertagaren som vid ett företagsköp. Övertagaren kan exempelvis inte kräva skadestånd av överlåtaren om exempelvis maskinerna inte fungerar riktigt eller verksamheten inte går så bra som man tänkt sig vid övertagandet. (Kess 2011, 25)

Vid generationsväxling genom gåva behöver överlåtaren inte betala någon skatt alls. Däremot hamnar övertagaren att betala gåvoskatt på minst 40 procent av företagets nettoförmögenhet. Gåvoskatteprocenten beror på huruvida överlåtaren och övertagaren är släkt med varandra eller inte och hur nära de är släkt med varandra (Tabell 1-4). Ett företag kan också överlåtas som arv eller förskott på arv, vilket beskattas som en vanlig gåva men enligt skild skatteskala (Tabell 3-4). Vid generationsväxling genom ren gåva behöver ingen överlåtelseskatt betalas. (Lakari 2009, 11; Skatteförvaltningen 2011a, 2011 b)

Det finns två olika skatteklasser. Indelningen grundar sig på släktskapet mellan överlåtaren och övertagaren. Till skatteklass 1 räknas överlåtarens make eller maka, egna eller makens arvingar i rakt uppåtstigande eller nedåtstigande led. Även överlåtarens sambo kan räknas till skatteklass 1 om han eller hon uppfyller de krav som ställs i inkomstskattelagen. (Skatteförvaltningen 2011 a)

Följande fyra tabeller visar hur gåvor och arv beskattas i Finland från och med 1.1.2012 (Skatteförvaltningen 2011 b)

Tabell 1. Gåvoskatteskala, skatteklass 1.

Gåvans värde	Skatt vid den nedre gränsen	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000 – 17 000	100	7
17 000 – 50 000	1 010	10
50 000 – 200 000	4 310	13
200 000 –	23 810	16

Tabell 2. Gåvoskatteskala, skatteklass 2.

Gåvans värde	Skatt vid den nedre gränsen	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000 – 17 000	100	20
17 000 – 50 000	2 700	26
50 000 –	11 280	32

(Skatteförvaltningen 2011, b)

Tabell 3. Arvsskatteskala, skatteklass 1.

Arvets värde	Skatt vid nedre gränsen	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000 – 40 000	100	7
40 000 – 60 000	1 500	10
60 000 – 200 000	3 500	13
200 000 –	21 700	16

Tabell 4. Arvsskatteskala, skatteklass 2.

Arvets värde	Skatt vid nedre gränsen	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000 – 40 000	100	20
40 000 – 60 000	4 100	26
60 000 –	9 300	32

(Skatteförvaltningen 2011 c)

Om gåvomottagaren erhåller gåvor av olika personer, exempelvis av båda föräldrarna, beskattas de här som olika gåvor. Erhåller man flera gåvor av samma person under tre år räknas värdet av dessa ihop och skatten betalas utgående från gåvornas totala värde. (Lag om skatt på arv och gåva 20 §)

3.5.1 Lättnader vid beskattning av gåva

Gåvomottagaren kan ansöka om skattelättnader då han övertar företaget eller en del av det. Ett villkor är att övertagaren fortsätter att bedriva affärsverksamheten. Med det här menas att övertagaren genast ska fortsätta med affärsverksamhet som är skattepliktig. Om verksamheten i företaget ändras så att övertagaren mera har företaget som hobby, kan man inte få några skattelättnader. Om företaget har upphört med sin verksamhet och övertagaren återupptar verksamheten, är man inte heller berättigad till skattelättnader. Ett undantag är om verksamheten har upphört på grund av invaliditet. (Skatteförvaltningen 2011 a)

Enligt ett rättsfall från Vasa Förvaltningsdomstol från 2012, kan man konstatera att man borde vara antingen företagets vd eller permanenta styrelsemedlem för att det ska kunna anses att man fortsätter med företagsverksamheten. I fallet som Vasa Förvaltningsdomstol behandlade, hade övertagaren fortsatt bedriva verksamheten som företagets ekonomichef och genom att vara medlem i lednings-

gruppen. Förvaltningsdomstolen ansåg dock att det här inte var tillräckligt, och man beslutade att övertagaren inte hade rätt till skattelättnader. (Vasa förvaltningsdomstol 2012)

Villkoren för att delvis befrias från gåvoskatt är:

- Den skattepliktiga gåvan består delvis av ett företag
- Gåvomottagaren fortsätter bedriva verksamheten i företaget
- Den påförda gåvoskatten överstiger 850 euro

Villkoren som måste uppfyllas för att slippa betala gåvoskatt helt och hållet är:

- Gåvan är ett företag eller en del av ett företag
- Gåvomottagaren fortsätter bedriva verksamheten i företaget
- Övertagaren betalar ett pris på över 50 procent av aktiernas gängse värde (Skatteförvaltningen 2011 a)

Nydahl på Vasek poängterar att man ska komma ihåg att vid generationsväxling av så kallade passiva aktieföretag kan man inte få några skattelättnader. Exempelvis om en far överlåter sitt fastighetsbolag åt sin son, så kan man inte få några lättnader i gåvobeskattningen eftersom det inte finns någon egentlig verksamhet att fortsätta att bedriva. (Nydahl 2012 b)

Jukka Backlund menar att man nog kan beviljas lättnader i gåvobeskattningen också då företagets substans överlåts. Beskattningen blir dock enligt den strängare skalan eftersom mottagaren är ett företag. Det är alltså företaget som ska betala gåvoskatten, inte ägaren till det övertagande aktieföretaget. Samma sak gäller för överlåtelseskatten, det är företaget som ska betala den eftersom det är företaget som köper fastigheter och aktier. Överlåtelseskatten aktiveras till anskaffningsutgiften för tillgångarna, vilket småningom påverkar företagets beskattningsbara resultat negativt. Gåvoskatten påverkar däremot inte aktieföretagets resultat. (Backlund 2012; Haajanen 2012; ; Vornanen 2012; Andersson, Ikkala & Penttilä 2009)

3.5.2 Uträkning av skattelättnaden

Skattelättnaden är skillnaden mellan skatten på företagets gängse värde och skatten på generationsväxlingsvärdet. Generationsväxlingsvärdet är 40 procent av företagets nettoförmögenhet, med andra ord 40 procent av företagets sammanlagda tillgångar och skulder. 850 euro är dock det lägsta beloppet övertagaren kan få betala då han övertar ett företag som gåva eller genom köp av gåvonatur. Med gängse värde menas det sannolika pris som företaget skulle vara värt om det skulle säljas till en utomstående part. Värdet av nettoförmögenheten är ofta betydligt lägre än företagets gängse värde, och eftersom övertagaren bara beskattas för 40 procent av nettoförmögenheten, blir det en betydlig skattelättnad. Med andra ord så lönar det sig absolut att ansöka om skattelättnad. Ansökan om skattelättnad ska lämnas in till skatteförvaltningen innan arvs- eller gåvoskatten verkställs. (Skatteförvaltningen 2011 a; Lakari & Engblom 2012, 92; Aktia 2011)

För att göra det mera tydligt hur man räknar ut skattelättnaden, har jag gjort ett exempel. I exemplet får övertagaren ett företag som en ren gåva. Han övertar alla aktier i bolaget. I exemplet ser man hur stor skattelättnaden faktiskt kan bli för ett företag.

Tabell 5. Eget exempel på uträkning av skattelättnad.

	Gåvobeskattning med skattelättnad	Normal gåvobeskattning
Företagets gängse värde	200 000	200 000
Aktier	100	100
Gängse värde per aktie	2 000	2 000
Nettoförmögenhet	100 000	100 000
Jämförelsevärde	1 000	
Aktier som generationsväxlas	100	100
Generationsväxlingsvärde 40%	40 000	
Beskattningsbart belopp	40 000	200 000
Skatt enligt klass 1	3 310	23 810
Skattelättnad	20 500	

3.6 Köp av gåvokaraktär

Med köp av gåvokaraktär, menas företagsförsäljning där köpesumman är lägre än företagets gängse värde. Precis som benämningen antyder är det en blandning av försäljning och gåva. Vid generationsväxling av familjeföretag är det här tillvägagångssättet vanlig, speciellt om verksamheten överläts till nära släktingar. Det kan vara fördelaktigt att genomföra generationsväxling inom familjen som köp av gåvokaraktär, eftersom det ofta känns mera rättvist för andra berörda, exempelvis syskon. (Immonen & Lindgren 2009, 191-192)

Beskattningen vid köp av gåvokaraktär skiljer sig beroende på hur stor del som är gåva, alltså hur mycket köparen betalar jämfört med gängse värde. I beskattningen kan man dela in gåvoartade köp på två sätt:

- Priset är över 50 procent men under 75 procent av gängse värde
- Priset är under 50 procent av gängse värde

(Immonen & Lindgren 2009, 5)

Om övertagaren betalar max 50 procent av gängse värdet, kan han eller hon ansöka om skattelättnad. Betalar övertagaren minst 50 procent av företagets gängse värde och fortsätter med företagsverksamheten, behöver man inte betala någon arvs- eller gåvoskatt alls. Beräkning av skattelättnaden beskrivs på sidan 23-26. För att slippa betala skatt bör man lämna in ansökan om skattelättnad till skatteförvaltningen före gåvo- eller arvsskatten verkställs. (Skatteförvaltningen 2011 a)

3.7 Kompensation av syskon

Om generationsväxlingen sker inom familjen finns det ofta syskon att ta i beaktande. Syskonen kompenseras vanligen så att om övertagaren får företaget helt eller delvis som gåva, betalar övertagaren ett penningbelopp åt syskonen så att det blir rättvist. Om överlåtelsen sker genom köp av gåvokaraktär och man har kommit överens om att det belopp som övertagaren ska betala betalas direkt till syskonen som ersättning för syskon andel, anser man att de pengar som syskonen får är separata gåvor från överlåtaren. Syskonen kan också kompenseras med annan egendom som föräldrarna äger privat, till exempel olika fastigheter. (Skatteförvaltningen 2011, a; Nydahl 2012 b)

3.8 Företagsvärdering

Den finns olika aspekter på företagsvärdering. Vid beskattningen utgår man alltid ifrån gängse värdet på tillgångar och skulder. Det lönar sig att göra en omfattande företagsvärdering om man vill veta företagets verkliga marknadsvärde, alltså inte enbart värdet av tillgångar och skulder. Företagsvärderingar gjorda av professionella är inte nödvändiga om man överlåter företaget i den närmaste kretsen och vill betala så låg skatt som möjligt. Däremot om företaget säljs åt en utomstående part, kan det ur överlåtarens synvinkel vara önskvärt med en riktig värdering gjord av

professionella konsulter. Även för syskon till övertagaren kan en värdering vara önskvärd, så att de känner sig rättvist behandlade i fråga om arvslott. Med olika värderingsmetoder kan man räkna ut ett riktgivande pris för företaget, men förhandlingar mellan parterna är slutligen det som avgör på vilken nivå priset hamnar. (Talenom 2012)

Vid företagsvärdering fungerar de tre senaste boksluten som grund med uppgifter om resultat, tillgångar med mera. Egendomen värderas så att man får ett verkligt värde (gängse värde) på de tillgångar man har, vilket kan skilja sig mycket från det substansvärde som balansräkningen visar. Man räknar ut ett avkastningsvärde vilket baserar sig på det genomsnittliga resultatet av de tre senaste boksluten. En del korrigeringar till resultatet gällande löner med mera kan behöva göras. Avkastningsvärdet är det är det nuvarande värdet på den avkastning som företaget förväntas ge. Då man uppskattar avkastningsvärdet analyserar man hur företagets ekonomi har sett ut hittills, man värderar företagets verksamhet och tillväxtpöjligheter. Man går igenom vilka som är aktiebolagets styrkor och svagheter och hur framtidsutsikterna ser ut för företaget. Även de kapitalkostnader som företaget har tas i beaktande.(Talenom 2012)

Skatteförvaltningen använder sig alltid av företagets gängse värde när beskattningen fastställs. I första hand utgår man ifrån de köpesummor som erlagts för aktier i samma bolag tidigare, så kallade jämförelseöverlåtelser. Om det inte finns jämförelseöverlåtelser, utgår man ifrån företagets substansvärde och avkastningsvärde. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

Fastigheter såsom land- och vattenområden, byggnader och konstruktioner värderas till gängse värde, dock alltid minst till balansvärdet. Oftast används kostnadsvärdemetoden vid värdering av byggnader. Man tar reda på vad återanskaffningsvärdet för byggnaden är genom att se vad det skulle kosta att bygga en motsvarande byggnad med moderna material och metoder idag. Från återanskaffningspriset subtraheras värdeminskningar som beror på byggnadens ålder och förslitningar samt avskrivningar. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

Vanligtvis värderar man maskiner och inventarier till det värde som de har i balansräkningen. Om en betydande del av företagets tillgångar består av maskiner och inventarier, bör man dock ta reda på gängse värde för dessa. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

Om en del av företagets förmögenhet består av aktier i noterade bolag, värderas de här till gängse pris. Aktier i icke noterade bolag värderas på enligt substans- och avkastningsvärdet. Omsättningstillgångar, immateriella rättigheter, fordringar och pengar värderas till balansvärdet. Obligatoriska reserveringar i balansräkningen avdras från tillgångarna. Främmande kapital, exempelvis banklån, värderas också till balansvärdet.

Om det efter utgången av den räkenskapsperiod som bokslutet som använts som grund för värderingen baserar sig på har uppstått skulder, ska även dessa dras av från företagets förmögenhet. Exempel på sådan skuld är en dividendutdelningsskuld som uppstått efter bokslutsdagen. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

Företagets avkastningsvärde räknas i regel ut utgående från de tre senaste bokslutens resultat. Resultatet justeras genom att man avdrar eventuella tillfälliga poster och bokslutsdispositioner. Om företagaren arbetar i företaget men man inte betalt ut någon lön åt honom, ska man även dra av en skälig lön för honom från resultatet. Skälig lön är lön som företagaren skulle ha fått om han skulle ha utfört samma arbete i ett motsvarande företag. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

När man har justerat resultaten räknar man ut ett medeltal av dessa vilket man kapitaliserar enligt 15 procents räntesats. Om företaget verkar inom en riskfylld bransch kan en högre procentsats användas och om risken för företaget anses låg kan en lägre procentsats användas. Då man dividerar det genomsnittliga resultatet med kapitaliseringsräntesatsen får man fram avkastningsvärdet. I exemplet nedan ses tydligt hur uträkningen av avkastningsvärdet går till. (Skatteförvaltningen 2011 d, 35-40)

Tabell 6. Eget exempel: uträkning av avkastningsvärde för ab.

Bolagets resultat		
	År 1	40 000
	År 2	30 000
	År 3	- 10 000
	Medeltal	20 000
Kapitaliseringsräntesats	15 %	
Bolagets avkastningsvärde	= 20 000 / 15%	133 333

Om avkastningsvärdet är större än substansvärdet, är företags värdet medeltalet av de här två summorna. Är avkastningsvärdet mindre än substansvärdet, är företags värdet substansvärdet. Man bör alltid komma ihåg att avkastningsvärdet endast är en uppskattning, ingen kan veta exakt hur stor avkastning företaget kan ge i framtiden. (Talenom 2012; Företagande.se)

För pälsfarmer är företagsvärdering både intressant och utmanande. Pälsnäringen är en bransch som är ytterst konjunkturkänslig. Ett år kan en pälsfarm göra en förlust på flera hundra tusen euro, och nästa året en vinst på flera hundra tusen euro. I början av 1990-talet och 2000-talet var resultaten för de Österbottniska pälsfarmerna mycket dåligt och många tvingades sluta. För tillfället är lönsamheten mycket god och de flesta farmer har en god likviditet. (FPF; Andelsbanken 2012)

4 STÖDMÖJLIGHETER VID GENERATIONSVÄXLING AV PÄLSFARM I AKTIEBOLAGSFORM

Stödmöjligheterna när man generationsväxlar beror på i vilken bransch företaget verkar. Inom pälsnäringen finns möjlighet till startstöd för unga jordbrukare, eftersom pälsnäringen räknas som jordbruk i det fallet.

4.1 Startstöd för unga jordbrukare

Unga företagare som startar företag som räknas som jordbruk kan ansöka om startstöd som är EU-delfinansierat. Som jordbruk räknas åkerbruk, boskapsskötsel och annan djurhållning, växthusproduktion, trädgårds- och plantskoleodling, pälsdjursuppfödning, hästhushållning (avel), boskapsskötsel av renar, biodling, yrkesmässig jakt, bär- och svamplockning med mera. Dessa krav på ska uppfyllas för att kunna få stöd:

- Sökanden under 40 år gammal
- Första etableringen av jordbruk
- Sökanden ska ha tillräcklig yrkeskunskap
- Inkomster från jordbruket minst 25 procent av den sökandes totala inkomster
- Inkomst från jordbruksföretaget minst 15 000 euro per år

För att startstödet ska kunna beviljas åt ett aktiebolag krävs att en eller flera personer som uppfyller kraven på stödmottagare innehar bestämmandeinflytandet i bolaget. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

Jordbruksföretaget anses vara etablerat då företagaren har övertagit företaget eller ingått arrendeavtal och har lyckats uppnå eller skulle ha möjlighet att uppnå en företagarinkomst på minst 15 000 euro på ett år. Om den unga företagaren har övertagit flera mindre jordbruksföretag som tillsammans möjliggör en årlig företagarinkomst på minst 15 000 euro, möjliggörs också startstöd. Etableringstid-

punkten anses vara då överlåtelseavtalet eller arrendekontraktet undertecknas. Ansökan om startstöd ska lämnas in innan sökanden fyller 40 år, vilket innebär att företaget måste etableras senast då sökanden är 39 år gammal. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

Företagarinkomsten ska vara väsentlig för den sökande, vilket innebär minst 25 procent av den sökandes totala inkomster. Till totala inkomster räknas alla inkomster som sökanden har. Sökanden kan till exempel ha inkomst från ett annat arbete och kapitalinkomster. Företagarinkomsten ska uppgå till minst 10 000 euro och minst 25 procent av sökandes totala inkomster senast det tredje kalenderåret efter att startstödet beviljats. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

För att sökanden ska kunna beviljas startstöd krävs att han eller hon har tillräckliga yrkeskunskaper inom den bransch som företaget startas i. Den unga jordbrukaren bör åtminstone ha en yrkesutbildning på andra stadiet som är avsedd för sådan yrkesverksamhet som startstödet gäller alternativt tre års arbetserfarenhet inom branschen. Om startstödet söks av två eller fler personer krävs att alla sökande har tre års arbetserfarenhet och hälften av de sökande har utbildning inom området. Om sökanden inte har tillräckliga kunskaper vid ansökan om stöd, förbindersökanden sig att uppfylla dessa krav inom 36 månader från att stödet beviljats. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

Ett annat krav som ställs för att man ska kunna beviljas startstöd är att jordbruksföretaget uppfyller de krav som ställs av Europeiska Unionen och Finlands lag. Lagstiftning och bestämmelser som ska uppfyllas gäller bland annat miljö, hygien och djurens välbefinnande. Huruvida jordbruksföretaget uppfyller dessa krav eller inte fastställs genom myndigheternas inspektioner eller utredningar som sökanden lämnar in. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

Om man vill söka startstöd då man börjar med jordbruksverksamhet genom arrendekontrakt, krävs att kontraktet är skriftligt och i kraft i minst tio år. Man ska kunna överföra arrenderätten till en tredje part utan att ägaren meddelas. Man kan

endast söka om stöd för byggnadsinvesteringar eller arrendejord om man arrenderar ett jordbruksföretag. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

Startstöd för unga jordbrukare kan sökas för olika kostnader. Godtagbara kostnader är anskaffningspriset för företaget, maskiner och inventarier samt produktionsdjur. Om man ansöker om stöd för maskiner, inventarier eller produktionsdjur, ska dessa skaffas i samband med övertagandet av affärsverksamheten eller inom ett år från det att stödet beviljats. Även gåvoskatten är en godtagbar utgift. Lägg märke till att startstödet inte kan sökas för anskaffningsutgiften för aktier (Thölix 2012; Swanljung 2012).

Då man ansöker om startstöd ska man lämna in en affärsplan. Affärsplanen består av fem delar:

- Uppgifter om sökanden och ägande eller arrende av jordbruksföretaget
- Uppgifter om sökandes yrkeskunskap
- Uppgifter om jordbruksföretagets utgångsläge
- Utvecklingsplan för företaget
- Ekonomiska beräkningar

Ansökningsblanketten 2319 som hittas på www.suomi.fi ska lämnas in till NTM-centralen. Om en ung företagare beviljas startstöd för verksamhet som är etablerad betalas ut utan särskild ansökan. Stödet betalas i två lika stora rater med ett års mellanrum antingen 31.3 eller 31.10. Om en ung företagare beviljas startstöd innan jordbruksföretaget etablerats, ska en särskild utredning över att jordbruksverksamheten etablerats lämnas in före den första stödraten kan betalas ut. Före utbetalningen av den andra stödraten ska företagaren bevisa att han uppfyller kravet på yrkeskompetens. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

4.1.1 Räntestödslån

Räntestödslån är ett banklån som banken och NTM-centralen kan bevilja övertagaren vid en generationsväxling. Räntestödslånet är maximalt 80 procent av köpe-

summan eller 150 000 euro. Räntestödet beviljas på samma villkor som startstödet, man kan alltså inte få räntestöd för immateriella rättigheter (exempelvis aktier). Räntestöd kan endast beviljas vid substansköp. (Thölix 2012).

Räntestödet uppgår till max 4 procentenheter och betalas med statliga medel. Långtagaren betalar alltid minst 1 procent i ränta på räntestödslånet. Räntestödslån som tidigare har beviljats åt den som överlåter företaget, kan genom beslut från NTM-centralen överföras till övertagaren. (Statskontoeret 2008; Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012; Aktia)

Om övertagaren beviljas startstöd för unga jordbrukare och räntestödslån för köp av fastighet, befrias han eller hon också delvis från överlåtelseskatten. Överlåtelseskatten dras av från räntestödet så att räntestödets belopp minskar (Thölix 2012). (NTM-centralen 2010; 2012; Landsbygdsverket 2012)

4.1.2 Stödbelopp

Hur stort stöd man beviljas beror på hur stor inkomst företaget ger. Om företaget ger en årlig avkastning på minst 17 000 euro, är startstödet högst 35 000 euro och räntestödet högst 35 000 euro. Om företaget tillsammans med annan verksamhet som drivs i anslutning till företaget avkastar sammanlagt 15 000 euro, beviljas 5000 euro i startstöd och högst 20 000 euro i räntestöd. I det senare fallet måste den huvudsakliga företagsverksamheten dock stå för minst 10 000 euro av den årliga avkastningen. (Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012)

4.2 Andra stöd

Det finns även andra stöd som man kan söka, oberoende av ålder. Man kan söka om vanligt startbidrag, företagsstöd för investeringar eller utveckling av företaget, understöd för löneutgifter vid anställning av personal, stöd för utvidgning av verksamhet med mera. (NTM-centralen 2011)

4.3 Övrig finansiering

För att finansiera hela företagsköpet krävs ofta banklån. Om övertagaren inte har egna säkerheter eller borgensmän, kan lån fås med Finnveras hjälp. Finnvera är en specialfinansiär som är statsägd och Finlands officiella exportgarantiinstitut. Finnvera går i borgen för lånet och lånetagaren betalar en avgift åt Finnvera. Enligt Mietinen finns det inget fastställt pris utan man utgår ifrån varje enskilt fall då man väljer vem som beviljas lån genom Finnvera och hur stor avgiften blir. Krav som ställs på lånetagaren är att man har en affärsplan och att man kan uppvisa att företagsverksamheten är lönsam och också kommer att vara det i framtiden. (Miettinen 2012; Finnvera)

5 CASE X

Min fallstudie grundar sig på ett verkligt case, en pälsfarm i aktiebolagsform. I det här kapitlet ska jag reda ut vilka olika möjligheter som pälsfarm x har vid generationsväxling samt vilka följderna blir för de olika alternativen.

5.1 Presentation av pälsfarm x

Pälsfarm X grundades år 1963 och startade då med endast ett fåtal minkar. År 1994 togs farmen över av grundarens son. Idag äger han 75 procent av aktierna och hans fru 25 procent av aktierna i pälsfarmen som verkar i form av aktiebolag. Farmen är byggd på arrendemark som ägs privat av Pälsfarm Xs ägare.

Idag föder farmen upp både minkar och rävar. Förutom den ena ägaren har pälsfarmen tre heltidsanställda, en deltidsanställd samt tre säsonganställda. En av de anställda är ägarnas son, som vill ta över farmen. Företaget har växt och byggt fler produktionsbyggnader och skaffat fler maskiner och fordon med åren. Idag ligger antalet avelsdjur för räv runt 1 100 och för mink runt 1 800. År 2011 såldes skinn till ett värde av 951 687,21 euro.

Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministeriet undersökte hösten 2011 vad företagarna tyckte var mest utmanande med att generationsväxla. Över hälften av företagen svarade att det mest utmanande är att hitta en lämplig övertagare eller köpare. (Företagarna i Finland m.fl. b, 2011). Det här är något som ägarna till Pälsfarm X inte behöver fundera på eftersom deras son vill ta över företaget. Ägarna har också två döttrar, och man bör också beakta hur de ska kompenseras om sonen exempelvis får företaget som ren gåva. Hela företaget ska överlåtas inom 8 år, men man vet inte ännu hur. Överlåtarna och övertagaren vill veta vilket alternativ som är mest lönsamt. Det ska jag försöka reda ut i det här kapitlet.

5.2 Möjlighet till startstöd för övertagaren

Övertagaren har möjlighet att få startstöd för sin verksamhet då han övertar pälsfarmen. Pälsfarmen uppfyller alla krav som ställs av EU och Finlands lag. Övertagaren uppfyller alla kriterier för att beviljas startstöd för unga jordbrukare; han är under 40 år gammal, har både utbildning inom pälsbranschen och cirka 10 års arbetsfarenhet, inkomsten från företaget utgör 100 procent av hans inkomst och företaget genererar en vinst på över 15 000 euro per år. Eftersom företaget avkastar över 17 000 euro årligen uppfylls kraven för att den unga företagaren ska kunna få stöd enligt nivå ett, vilket innebär ett maximalt startstöd på 35 000 euro och maximalt 35 000 euro i räntestödslån.

Beviljandet av startstöd och räntestöd är delvis beroende av på vilket sätt generationsväxlingen sker, eftersom stöd kan sökas för olika kostnader. Om övertagaren köper företagets substans, kan han söka stöd för anskaffningsutgiften för företaget. Köper han företagets aktier, kan han inte söka som räntestöd för anskaffningsutgiften för dem men möjlighet finns att söka om stöd för nyanskaffning av maskiner, inventarier, fastigheter och avelsdjur i samband med aktieköpet. Om företaget övertas som gåva kan stöd sökas för exempelvis anskaffning av maskiner eller fastigheter. (NTM-centralen 2010; Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012; Thölix 2012)

5.3 Värdering av Pälsfarm x

Vanligtvis utgår man ifrån de tre senaste boksluten då man värderar företag. Eftersom pälsnäringen är en osäker bransch med starka ekonomiska svängningar anser jag att det är motiverat att utgå ifrån de fyra senaste boksluten när jag värderar företaget. Även i den här pälsfarmen har man märkt av konjunktursvängningarna. Bokslutet för 2009 visar en förlust på 26 700,32 euro, medan vinsten för perioden 2011 var 244 671,97 efter skatt. Jag kommer inte att ta reda på gängse värde för fastigheterna som företaget har i sin balansräkning. Störst värde i balansräkningen har Mink- och rävhushus. De här så kallade skugghusen är inkom byggda

för pälsdjursuppfödning och kan inte användas för andra ändamål, vilket innebär att deras gängse värde inte är mycket högre än det värde de har i balansräkningen. Jag använder mig av gängse värde för pälsningshuset och garaget, vilket jag får från skatteförvaltningens beslut i samband med fastighetsskatt. Skatteförvaltningens värde på garaget är endast 2 649,92 euro, vilket är lägre än balansvärdet. Gängse värde för garaget blir således balansvärdet det vill säga 4 703, 54 euro. Det sammanlagda beloppet av maskiner och inventarier utgör endast knappt 10 procent av alla tillgångar, så jag anser inte att det är nödvändigt att ta reda på gängse värde för dessa. Värdet av aktierna i Saga Furs Abp kommer jag att värdera enligt nuvarande marknadsvärde. Jag kommer också att räkna ut ett avkastningsvärde utgående från företagets resultat de fyra senaste räkenskapsperioderna.

Pälsfarm X har 756 aktier i Saga Furs Abp. Aktiernas bokföringsvärde är 1 927,43 euro, deras gängse värde är dock mycket högre. Marknadsvärdet för en aktie från Saga Furs Abp var 20 euro 7.11.2012, vilket innebär att 756 aktier är värda 15 120 euro (Nasdaq 2012). Pälsfarm X har också en aktie i Korsnäs Frys Ab (numera Nyko Frys). I mina beräkningar utgår jag ifrån det värde som den har i Pälsfarm X:s bokslut, vilket är 598,09 euro. Nedan ses en uträkning av aktiernas gängse värde.

Tabell 7. Uträkning av gängse värde för Pälsfarm X:s aktier i Korsnäs Frys Ab och Saga Furs Abp.

	Korsnäs Frys Ab	Saga Furs Abp	Totalt
Antal Aktier	1	756	
Balansvärde	598,09	2,55	
Balansvärde totalt	598,09	1 927,43	2 525,52
Gängse värde	598,09	20	
Gängse värde totalt	598,09	15120	15 718,09

Tabell 8. Uträkning av Pälssfarm X:s substansvärde

	Balansvärde	Gångse värde
Immateriella rättigheter	3 161,91	3 161,91
Kommunal teknik	125,37	125,37
Asfaltering	1 738,59	1 738,59
Byggnader	829,98	829,98
Pälsningshus	20 271,28	26 371,00
Garage	4 703,54	4 703,54
Gödselhall	17 973,61	17 973,61
Mink- och rävhus	114 557,70	114 557,70
Staket	1 981,42	1 981,42
Reningsverk	2 743,83	2 743,83
Maskiner och inventarier	64 639,50	64 639,50
Materiella tillgångar totalt	229 564,82	235 664,54
Aktier och andelar	2 525,52	15 718,09
Djur och skinn	388 060,57	388 060,57
Material och förnödenheter	336,38	336,38
Fordringar	37 478,99	37 478,99
Kassa och bank	6 906,78	6 906,78
Aktiva totalt	668 034,97	687 327,26
Främmande kapital totalt	236 418,50	236 419,50
Substansvärde	431 616,47	450 907,76
Skillnad mellan balansvärde och substansvärde		19 291,29

Tabell 9. Uträkning av Pälsfarm X:s avkastningsvärde.

Resultat efter skatt 2008	-	9 542,72
Resultat efter skatt 2009	-	26 700,32
Resultat efter skatt 2010		119 271,80
Resultat efter skatt 2011		244 571,97
Medeltal		81 900,18
Kapitaliseringsräntesats		15 %
Bolagets avkastningsvärde	=	81 900,18 / 15%
		546 001,22

Eftersom avkastningsvärdet för företaget är aningen högre än substansvärdet, kommer medeltalet av dessa två att betraktas som företagets gängse värde.

Tabell 10. Uträkning av Pälsfarm X:s gängse värde.

Substansvärde	450 907,76
Avkastningsvärde	546 001,22
Uträkning	$(450\,907,76 + 546\,001,22) / 2$
Företagets gängse värde =	498 454,49

5.4 Köp

Om övertagaren av Pälsfarm X köper företaget till ett pris över 75 procent av företagets gängse pris, klassas generationsväxlingen som ett rent köp. Det här innebär att priset ska vara minst 378 825,41 euro. För överlåtarens del blir det ingen skatt alls i det här fallet. Alla kriterier uppfylls för skattefri överlåtelsevinst om företagets aktier säljs; över 10 procent av företaget överläts, ägaren har ägt företaget i över 10 år och övertagare och överlåtaren är nära släkt med varandra. Om man väljer att sälja substansen i företaget blir det själva företaget som beskattas.

5.4.1 Aktieköp

Om köparen köper aktierna i företaget, ska han betala överlåtelseskatt på 1,6 procent av köpeskillingen. Om överlåtelsepriset för företaget då är 378 825,41 euro, blir överlåtelseskatten 6 021,61 euro. Köparen har ingen möjlighet att ansöka om varken startstöd för unga jordbrukare eller räntestödslån för anskaffningsutgiften för aktierna. Möjlighet att ansöka om startstöd och räntestödslån för nyanskaffning av maskiner och andra materiella investeringar finns oberoende av hur övertagaren övertar företaget.

Tabell 11. Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid aktieköp.

76 % av aktiernas gängse värde	378 825,41
Överlåtelseskatt	6 061,21
Totalt	384 886,62

5.4.2 Substansköp

Vid substansköp betalas överlåtelseskatt på 4 procent för de byggnader som övertagaren köper. Övertagaren vid substansköp är ett företag, i det här fallet kommer det att vara ett aktiebolag. Det är alltså inte ägaren till det övertagande företaget som är skyldig att betala överlåtelseskatten, utan företaget. De byggnader som ingår i Pälsfarm X:s balansräkning är ett pälsningshus, räv- och minkhus, garage, gödselhall och förråd. Värdet av dessa byggnader uppgår till 164 435,83 euro, vilket innebär att övertagaren ska betala en överlåtelseskatt på 6 577,43 euro. Om övertagaren beviljas räntestödslån för köp av fastighet, befrias han från överlåtelseskatten. Övertagaren har också möjlighet att ansöka om både startstöd och räntestöd för anskaffningsutgiften för företaget då han köper substansen. Eftersom Pälsfarm X innehar aktier i Saga Furs Abp och Korsnäs Frys Ab ska övertagaren också betala överlåtelseskatt (1,6 procent av gängse värde) på dessa då han köper

företagets substans. (Skatteförvaltningen 2011 a; NTM-centralen 2010; Landsbygdsverket 2012, NTM-centralen 2012; Thölix 2012).

Tabell 12. Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid substansköp.

76 % av gängse värde		378 825,41
Fastigheternas gängse värde	164 435,83	
Överlåtelseskatt 4 % på fastigheter		6 577,43
Aktier i andra bolag, marknadsvärde	15 718,09	
Överlåtelseskatt 1,6% på aktier		251,49
Totala utgifter för övertagaren		385 654,33

Överlåtelsepriset skiljer sig inte mycket mellan aktieköp och substansköp. Det som har betydelse är att möjligheten till stöd för övertagaren finns vid substansköp, men inte vid aktieköp. Om övertagaren beviljas högsta möjliga startstöd och räntestödslån vilket befriar honom från överlåtelseskatt, blir de totala kostnaderna för honom 344 076,90 euro, vilket är lägre än den totala utgiften vid köp av aktierna till ett pris på 76 % av gängse värde.

Tabell 13. Uträkning av totala kostnader för övertagaren vid substansköp om han beviljas startstöd och befrias från överlåtelseskatt.

Totala utgifter vid substansköp		385 654,33
Startstöd för unga jordbrukare	- 35 000,00	
Befrielse från överlåtelseskatt	- 6 577,43	
Totalt stöd		- 41 577,43
Total utgift för övertagaren		344 076,90

5.5 Aktieköp av gåvokaraktär och aktier som gåva

Om man väljer att genomföra generationsväxlingen som ett köp av gåvokaraktär, ska köpesumman vara under 75 procent av företagets gängse värde. I praktiken är det nödvändigt att ta i beaktande om överlåtaren har några krav på överlåtelsepris eller inte. Överlåtarna av Pälsfarm X har inga krav på överlåtelsepris utan man vill

ta reda på vilken lösning som är mest ekonomisk för alla parter. Jag avgränsar mig till att räkna ut skatteföljderna för övertagaren. För uträkningarna av skatten har jag använt mig av skala 1 för gåvoskatt eftersom överlåtarna och övertagaren är nära släkt med varandra. Övertagarens far äger 75 procent av aktierna och övertagarens mor äger 25 procent av aktierna i företaget. Det här påverkar beskattningen eftersom gåvor som man erhåller av olika personer beskattas skilt (Lag om skatt på arv och gåva 20 §). Att Pälssfarm x har två aktieägare begränsar möjligheten att överlåta företaget som gåva i många rater, eftersom ett villkor för att överlåtelsevinsten ska bli skattefri är att minst 10 procent av företaget överlåts i en rat från. (Nydahl 2012 b).

Om övertagaren köper företagets aktier till ett pris på över 50 procent av företagets gängse värde, kan han befrias helt från gåvoskatt eftersom alla villkor för att inte behöva betala gåvoskatten uppfylls inom Pälssfarm X. Om köpesumman exempelvis är 51 procent av gängse värde, innebär det att han får 49 procent av företaget som gåva utan att behöva betala gåvoskatt. Överlåtelseskatt på aktierna som han köper ska dock betalas. I uträkningen ser man hur stor den totala utgiften för övertagaren blir om han köper företaget till ett pris på 51, 61 samt 75 procent av dess gängse värde.

Tabell 14. Utgift vid aktieköp av gåvokaraktär med total skattelättnad.

Vederlag	51 %	61 %	75 %
Pris	254 212	304 057	373 841
Gåva	244 243	194 397	124 614
<i>Utan lättnad</i>			
Gåvoskatt gåva 1, 75%	21 624	16 764	9 960
Gåvoskatt gåva 2, 25%	5 748	4 170	2 425
Gåvoskatt totalt	27 372	20 934	12 385
Överlåtelseskatt	4 067	4 865	5 981
Total skatt	31 439	25 799	18 367
Total utgift	285 651	329 856	392 207
<i>Med lättnad</i>			
Gåvoskatt	-	-	-
Överlåtelseskatt	4 067	4 865	5 981
Skatt totalt	4 067	4 865	5 981
Total utgift	258 279	308 922	379 822
Skattelättnad	27 372	20 934	12 385

Skattelättnaden blir störst om övertagaren köper företaget till ett pris på 51 procent av företagets gängse värde. Gåvans andel är då som störst och priset som lägst, vilket också påverkar överlåtelseskattens storlek.

Om övertagaren betalar ett vederlag på max 50 procent av företagets gängse värde, kan han ansöka om skattelättnad. Skattelättnaden utgörs av skillnaden mellan skatten på företagets gängse värde och skatten på generationsväxlingsvärdet. Generationsväxlingsvärdet är 40 procent av företagets nettoförmögenhet, inte 40 procent av företagets gängse värde. Jag har räknat ut Pälssfarm X:s generationsväxlingsvärde i tabell ., Skatten på generationsväxlingsvärdet samt skattelättnaden nedan finns uträknat i tabell.. I samma tabell ses skatteföljderna för övertagaren om han får företaget som ren gåva, det vill säga om han inte betalar någonting alls.

Tabell 15. Uträkning av Pälsfarm X:s GV-värde.

Nettoförmögenhet		431 616,47
GV-värde	$40\% * 431\ 616,47 =$	172 646,59

Tabell 16. Utgift vid aktieköp av gåvokaraktär och aktier som gåva.

Vederlag	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Pris	249 227	199 382	149 536	99 691	49 845	-
Gåva 1, 75%	186 920	224 305	261 689	299 073	336 457	373 841
Gåva 2, 25%	62 307	74 768	87 230	99 691	112 152	124 614
Gåva totalt	249 227	299 073	348 918	398 764	448 609	498 454
<i>Utan lättnad</i>						
Gåvoskatt gåva 1	22 110	27 699	33 680	39 662	45 643	51 625
Gåvoskatt gåva 2	5 910	7 530	9 150	10 770	12 390	14 010
Gåvoskatt totalt	28 020	35 229	42 830	50 431	58 033	65 634
Överlåtelseskatt	3 988	3 190	2 393	1 595	798	-
Total skatt	32 007	38 419	45 223	52 027	58 830	65 634
Total utgift	281 234	237 800	194 759	151 717	108 676	65 634
<i>Med lättnad</i>						
Gv-värde av gåva 1	64 742	77 691	90 639	103 588	116 536	129 485
Gv-värde av gåva 2	21 581	25 897	30 213	34 529	38 845	43 162
Gv-värde av total gåva	86 323	103 588	120 853	138 117	155 382	172 647
Gåvoskatt gåva 1	6 227	7 910	9 593	11 276	12 960	14 643
Gåvoskatt gåva 2	1 468	1 900	2 331	2 763	3 195	3 626
Gåvoskatt totalt	7 695	9 810	11 924	14 039	16 154	18 269
Överlåtelseskatt	3 988	3 190	2 393	1 595	798	-
Skatt totalt	11 682	13 000	14 317	15 634	16 952	18 269
Total utgift	260 909	212 381	163 853	115 325	66 797	18 269
Skattelättnad	20 325	25 419	30 906	36 392	41 879	47 365

Som man ser från uträkningen blir skattelättnaden störst om företaget överläts som ren gåva. För övertagaren är det också totalt sett billigast om han får företaget som ren gåva. Den totala skatten blir dock endast 1 317 euro mera om företaget överläts till ett pris på 10 procent av aktiernas gängse värde. Överlåtarna får då också en inkomst på 49 845 euro från företagsförsäljningen.

Eftersom gränsen för total befrielse från gåvoskatt går vid 50 procent, har jag räknat ut skillnaden mellan en överlåtelse mot 50 procent respektive 51 procent av aktiernas gängse värde vad gäller totala skatten och totala utgiften för övertagaren.

Tabell 17. Skillnad mellan överlåtelse mot 50 och 51 procent av aktiernas gängse värde.

Vederlag	50 %	51 %		Skillnad 50%-51%
Pris	249 227	254 212	-	4 985
Total skatt	11 682	4 067		7 615
Total utgift	260 909	258 279		2 630
Skattelättnad	20 325	27 372	-	7 047

Som man ser i tabellen är den totala utgiften lägre för övertagaren om han köper aktierna i Pälsfarm X till ett pris på 51 procent av gängse värdet eftersom han då helt undgår gåvoskatt. Den totala skatten blir 7 047 euro lägre vid ett köp till 51 procent av gängse värde. Utgående från det här kan man konstatera att det är fördelaktigt för köparen att köpa företaget till ett pris på 51 procent av gängse värde, trots att själva priset på företaget då är något högre.

5.6 Substansköp av gåvokaraktär och substans som gåva

Eftersom det är ett företag som övertar gåvan i form av substans i Pälsfarm x, blir beskattningen enligt den strängare skalan. Möjlighet till att få en del av köpesumman finansierad med startstöd för unga jordbrukare samt att slippa överlåtelseskatten på fastigheterna om han beviljas räntestödslån, är fördelaktigt med att överta substansen jämfört med att överta aktierna. I tabellerna nedan ser man vad den totala utgiften skulle bli om övertagaren köpte Pälsfarm X:s substans till underpris samt beviljades både startstöd och räntestöd vilket innebär att han befrias från överlåtelseskatten på fastigheterna. Överlåtelseskatten på aktierna i Saga Furs och Korsnäs Frys bokförs som en utgift som minskar på det nya företagens vinst. För uträkningarna har jag använt skala 2 för gåvoskatt.

Tabell 18. Utgift för övertagaren vid substansköp av gåvokaraktär med total skattelättnad.

Vederlag	51 %	61 %	75 %
Pris	254 212	304 057	373 841
Gåva	211 492	168 330	107 904

Utan lättnad

Gåvoskatt gåva 1, 75%	53 868	41 905	25 157
Gåvoskatt gåva 2, 25%	14 789	10 916	6 380
Gåvoskatt totalt	68 658	52 821	31 537
Överlåtelseskatt 4%	3 354	4 012	4 933
Överlåtelseskatt 1,6%	128	153	189
Total skatt	72 140	56 987	36 659
Total utgift	326 352	361 044	410 500

Med lättnad, startstöd samt befrielse av överlåtelseskatt 4%

Gåvoskatt	-	-	-
Överlåtelseskatt 4%	- 3 354	- 4 012	- 4 933
Skatt totalt	- 3 354	- 4 012	- 4 933
Startstöd	-35000	-35000	-35000
Total utgift	219 340	269 211	339 029
Skattelättnad	72 012	56 833	36 470
Total lättnad	107 012	91 833	71 470

Tabell 19. Utgift vid substansköp av gåvokaraktär och substans som ren gåva.

Vederlag	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0%
Pris	249 227	199 382	149 536	99 691	49 845	-
Gåva 1, 75%	186 920	224 305	261 689	299 073	336 457	373 841
Gåva 2, 25%	62 307	74 768	87 230	99 691	112 152	124 614
Gåva totalt	249 227	299 073	348 918	398 764	448 609	498 454

Utan skattelättnad, utan startstöd och utan befrielse av överlåtelseskatt

Gåvoskatt gåva 1	55 095	67 057	79 020	90 983	102 946	114 909
Gåvoskatt gåva 2	15 218	19 206	23 193	27 181	31 169	35 156
Gåvoskatt totalt	70 313	86 263	102 214	118 164	134 115	150 065
Överlåtelseskatt 4%	3 289	2 631	1 973	1 315	658	-
Överlåtelseskatt 1,6%	126	101	75	50	25	-
Skatt totalt	73 727	88 995	104 262	119 530	134 798	150 065
Total utgift	322 954	288 377	253 799	219 221	184 643	150 065

Utan skattelättnad med startstöd och befrielse av överlåtelseskatt

Startstöd	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000
Befrielse av överlåtelseskatt 4%	- 3 289	- 2 631	- 1 973	- 1 315	- 658	-
Total utgift	284 666	250 746	216 826	182 906	148 985	115 065

Med skattelättnad, utan startstöd och utan befrielse av överlåtelseskatt

Gv-värde av gåva 1	64 742	77 691	90 639	103 588	116 536	129 485
Gv-värde av gåva 2	21 581	25 897	30 213	34 529	38 845	43 162
Gv-värde av total gåva	86 323	103 588	120 853	138 117	155 382	172 647
Gåvoskatt gåva 1	15 997	20 141	24 284	28 428	32 572	36 715
Gåvoskatt gåva 2	3 891	5 013	6 135	7 258	8 380	9 502
Gåvoskatt totalt	19 889	25 154	30 420	35 686	40 951	46 217
Överlåtelseskatt totalt	3 414	2 732	2 049	1 366	683	0
Skatt totalt	23 303	27 886	32 469	37 051	41 634	46 217
Total utgift	272 530	227 268	182 005	136 742	91 480	46 217
Skattelättnad	50 424	61 109	71 794	82 479	93 164	103 848

Med skattelättnad, startstöd samt befrielse av överlåtelseskatt 4%

Startstöd	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000
Befrielse av överlåtelseskatt	- 3 289	- 2 631	- 1 973	- 1 315	- 658	-
Total utgift	234 241	189 637	145 032	100 427	55 822	11 217
Total lättnad	88 713	98 740	108 767	118 794	128 821	138 848

För att tydligare se hur mycket som skiljer i total utgift mellan aktieköp och substansköp av gåvokaraktär samt mellan aktier och substans som ren gåva har jag sammanställt tabellerna 20 och 21. I jämförelsen har jag utgått ifrån lägsta möjliga utgift för de olika alternativen, det vill säga alla lättnader och stödmöjligheter är beaktade.

Tabell 20. Jämförelse mellan substansköp och aktieköp till underpris, vederlag 0% - 50% av gängse värde.

Vederlag	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Substansköp	234 241	189 637	145 032	100 427	55 822	11 217
Aktieköp	260 909	212 381	163 853	115 325	66 797	18 269
Skillnad	-26 668	-22 745	-18 822	-14 898	-10 975	-7 052

Tabell 21. Jämförelse mellan substansköp och aktieköp till underpris, vederlag 51%-75% av gängse värde.

Vederlag	51 %	61 %	75 %
Substansköp	219 340	269 211	339 029
Aktieköp	258 279	308 922	379 822
Skillnad	- 38 939	- 39 712	- 40 793

Enligt tabellerna 20 och 21 är det mest lönsamt för övertagaren att han övertar substansen i företaget. Det här tack vare möjligheterna till startstöd på 35 000 euro och befrielsen från överlåtelseskatten i samband med räntestödslån. Om övertagaren inte skulle ha de här stödmöjligheterna skulle det vara lönsammare att överta aktierna.

5.7 Resultat

Baserat på mina studier och uträkningar kan jag konstatera att det skulle vara lönsammast för övertagaren att grunda ett nytt företag och överta substansen i Pälssfarm x som gåva. Om generationsväxlingen sker på det här sättet, har han bäst

stödmöjligheter. Om det visar sig att överlåtarna vill ha ett vederlag för överlåtelsen, bör det ändå vara substansen som överläts och inte aktierna. Övertagaren tycker att det låter som ett bra alternativ att grunda ett helt nytt företag och köpa alternativt får substansen i Pälssfarm X som gåva. Om man generationsväxlar substansen finns också möjligheten att utelämna sådan egendom i Pälssfarm x som övertagaren inte är intresserad av. Till exempel skulle man kunna lämna kvar aktierna i Saga Furs i Pälssfarm X, och på så vis få ner värdet på överlåtelsen. De här aktierna kan sedan överlåtas som separata gåvor, antingen åt den nya företagaren eller åt hans syskon. Om man skulle vilja få ner värdet ytterligare så är det också möjligt att lämna kvar en del av fastigheterna i Pälssfarm x. De här kan överlåtas åt syskonen som kan få hyresinkomster från fastigheterna, eller så lämnar man kvar fastigheterna i Pälssfarm X:s ägo så att överlåtarna får en extra inkomst som pensionärer.

Eftersom sonen har två syskon som också ska ha sin del av farmen och hemmanet, kan det hända att sonen hamnar att betala en summa pengar åt syskonen som kompensation om han får företaget som ren gåva. Det beror på hur familjen vill göra, ett annat alternativ är att syskonen kompenseras med skog och åkermark som föräldrarna äger. En del åkermark som föräldrarna äger privat står dock som säkerhet för banklån som Pälssfarm x har. Det här innebär att om syskonen kompenseras med åkermark så måste banklånen betalas bort först.

6 AVSLUTNING

När jag diskuterar resultatet av undersökningen med överlåtarna och övertagaren, konstaterar vi alla att det här är mycket komplicerat och ytterligare utredningar krävs för att garantera att alla syskon får lika stor del av hemmanet. Uträkningarna är baserade på boksluten för räkenskapsperioderna åren 2008-2011. I skrivande stund är vi inne i december 2012, och vi konstaterar att värdet på Pälssfarm X har stigit betydligt detta år. Vinsten kommer att bli större än tidigare, och under året har man gjort flera investeringar som inte är beaktade i uträkningarna. Det skulle vara smart att vänta med generationsväxlingen tills efterfrågan på skinn sjunker och Pälssfarm x gör ett sämre resultat. Det här är dock riskabelt, man vet aldrig hur framtiden ser ut och hurudant resultat företaget kommer att göra de fem närmsta åren.

Jag anser ändå att validiteten är hög för det här lärdomsprovet. I uträkningarna har jag följt skatteförvaltningens anvisningar. Jag har tagit reda på sådant som varit oklart i lagen genom att se på praktiska rättsfall. Även sakkunniga experter har hjälpt till genom att ge råd om sådant som jag ansett varit oklart, exempelvis i skatteförvaltningens anvisningar.

Reliabiliteten tycker jag också är rätt hög i det här arbetet. Om undersökningen gjordes igen, av mig eller någon annan, så skulle resultatet antagligen vara det samma, det vill säga att det lönsammaste för övertagaren är att få företaget som ren gåva.

Efter min forskning i ämnet kan jag konstatera att även experterna tycker att generationsväxlingar är krångliga och att lagen är otydlig på flera punkter då det gäller beskattningen. Jag anser att det är absolut nödvändigt att begära förhandsbesked från skatteförvaltningen om man inte vill råka ut för otrevliga skatteövertaskningar. Man kan spara många tusen euro genom att begära förhandsbesked.

Avslutningsvis tycker jag att det har varit intressant att skriva det här lärdomsprovet eftersom det har en stark förankring till ett verkligt företag. Jag tycker att jag har uppnått syftet med arbetet och fått reda på vilket alternativ som är förmånligast ur övertagarens synvinkel.

Jag har flera förslag på vidare forskning där mitt lärdomsprov skulle kunna fungera som grund. Man skulle kunna undersöka hur de ekonomiska följderna skulle bli för överlåtarna vid generationsväxling av Pälsfarm x. Man skulle också kunna fokusera på syskonens synvinkel i frågan och utreda deras möjligheter till kompensation närmare. Det skulle också vara motiverat att göra utredningar angående olika företagsarrangemang vid generationsväxlingar i aktiebolag och för pälsfarm x.

KÄLLFÖRTECKNING

Böcker

Lakari, T. & Engblom, A. 2012. Käytännön sukupolvenvaihdos. Yritysrakenteet ja verotus.2. upplagan. Helsingfors. KHT-media Oy.

Immonen, R. & Lindgren J. 2009. Onnistunut sukupolvenvaihdos. 3. upplagan. Helsingfors. Talentum Media Oy.

Kess, M. 2011. Onnistunut sukupolvenvaihdos. Jyväskylä. Edita Publishing Oy.

Lakari, T. 2009. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. 3. Upplaga. Helsingfors. Verotieto Oy.

Ukkola, O. & Vilppula, T. 2004. Yrityksen omistus muutoksessa. Sukupolvenvaihdos, yritysmuoto, verotus. Helsingfors. Edita Publishing Oy.

Andersson, E., Ikkala, J., Penttilä, S. 2009. Elinkeinoverolain kommentaari. 12:e upplagan. Helsingfors. Talentum.

Elektroniska publikationer

Skatteförvaltningen. 2011, a. Företagets generationsväxling i beskattningen. Hänvisat 23.10.2012. http://www.vero.fi/sv-FI/Detailerade_skatteanvisningar/Momsbeskattning/Foretagets_generationsvaxling_i_beskattning%2817842%29

Skatteförvaltningen. 2011, b. Värdering av gåvan och gåvoskattebeloppet. Hänvisat 23.10.2012. http://vero.fi/sv-FI/Personkunder/Gava/Vardering_av_gavan_och_gavoskattebeloppet%2814715%29

Skatteförvaltningen. 2011, c. Beloppet av arvsskatt. Hänvisat 23.10.2012. http://vero.fi/sv-FI/Personkunder/Arv/Beloppet_av_arvsskatt%2815951%29

Skatteförvaltningen. 2011, d. Uppdatering av Skatteförvaltningens anvisning Värdering av tillgångar i arvs- och gåvobeskattningen 22.11.2011. Hänvisat 7.12.2012. http://www.vero.fi/sv-FI/Detailerade_skatteanvisningar/Arvs_och_gavobeskattning/Uppdatering_av_Skatteforvaltningens_anvisning%2819155%29

Finlands pälsdjursuppfödarens förbund (FPF). Hänvisat 4.10.2012. <http://www.stkl-fpf.fi/>

Aktia. Generationsväxling. Hänvisat 24.10.2012. http://www.aktia.fi/sv/yrittajille/maatalous/sukupolven_vaihdos

Aktia. 2011. Räntestödslån och investeringsstöd. Hänvisat 24.10.2012. http://www.aktia.fi/sv/yrityksille/maatalous/rahoituspalvelut/korkotukilaina_ja_investointituki

Företagarna i Finland. 2012. A. Apua omistajavaihdokseen. Hänvisat 4.10.2012. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-jasukupolvenvaihdos/apua-omistajavaihdokseen/>

Företagarna i Finland. 2012. B. Yrityskaupan muistilista. Hänvisat 4.10.2012. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-jasukupolvenvaihdos/yrityskaupan-muistilista/>

Ömsesidiga pensionsbolaget Etera. 2011. Ägarbyte eller generationsväxling. Hänvisat 4.10.2012. <https://www.etera.fi/sv/yel/luopuminen/Sivut/Default.aspx>

NTM-centralen. 2011. Yritys myyntikuntoon. http://www.ely-keskus.fi/fi/Elinkeinottoyjoasaaminenjakulttuuri/Yritystoiminta/Documents/Yritys%20myyntikuntoon_FI.pdf

NTM-centralen. 2012. Ostajan opas. Nyrkkisääntöjä. Hänvisat 5.10.2012. http://www.ely-keskus.fi/fi/Elinkeinottoyjoasaaminenjakulttuuri/Yritystoiminta/Documents/Ostajan%20opas_FI_Ohjeita_bisneksen_ostajalle.pdf

Finansministeriet. Överlåtelseskatt. http://www.vm.fi/vm/sv/10_beskattning/01_personbeskattning/05_overlotelseskatt/index.jsp

OP-Pohjola gruppen. Pensions- och socialskydd för företagare. Hänvisat 5.10.2012. <https://www.op.fi/op/foretagaskunder/foretagande/agarbyte/pensions--och-socialskydd-for-foretagare?id=73430&srcpl=8&kielikoodi=sv>

Statskontoret. 2008. Hänvisat 24.10.2012. <http://www.statskontoret.fi/public/default.aspx?nodeid=19236>

NTM-centralen. 2010. Stöd för anskaffning av bebyggd jordbruksverksamhet. Hänvisat 24.10.2012. http://www.ely-keskus.fi/fi/Elinkeinottoyjoasaaminenjakulttuuri/Yritystoiminta/Documents/Stod_for_anskaaffning_av_bebyggd_jordbruksverksamhet.pdf

kus.fi/swe/nyheter/nyheter_elycentralerna/Sidor/Stdfranskaffningavbebyggdjordbrukslgenhet.aspx

NTM-centralen. 2011. Utvecklingsunderstöd för företag. Hänvisat 24.10.2012. <http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=11552&area=7646&lang=3>

Företagande.se. Vad bestämmer ett företags värde? Hänvisat 25.10.2012. Nätsida. <http://www.foretagande.se/vad-bestammer-ett-foretags-varde/>

Finnvera. Finnvera. Nätsida. Hänvisat 25.10.2012. <http://www.finnvera.fi/swe/Finnvera3>

Nasdaq OMX Nordic. 2012.SagaFurs C. Hänvisat 7.11.2012. <http://www.nasdaqomxnordic.com/aktier/shareinformation?Instrument=HEX24384>

Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministeriet. 2011. a. Sukupolven- tai omistajanvaihdokset sekä sekä aikeet yritysten omistaminen. Hänvisat 18.11.2012. <http://www.yrittajat.fi/File/cd20d83c-eae8-41ca-937d-1dee7afb9533/Pk-yritysbarometri%20syksy%202011%20-raportti.pdf>

Företagarna i Finland, Finnvera och Arbets- och näringsministeriet. 2011. B. Ajankohtaiset asiat – sukupolvenvaihdos. Hänvisat 18.11.2012. http://www.yrittajat.fi/File/40978c12-b4f3-4846-bb17-ba7b1f011487/Pohjanmaa_aluerapotti.pdf

18.5.2011/1324 KHO:2011:44. Rättsfall. Högsta förvaltningsdomstolen årsboksbeslut från 2011. Finlex. Hänvisat 28.11.2012. [http://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2011/201101324?search\[type\]=pika&search\[pika\]=sukupolvenvaihdos](http://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2011/201101324?search[type]=pika&search[pika]=sukupolvenvaihdos)

Vaasan HaO 24.10.2012 12/0756/2 ja 12/0757/2. Rättsfall. Vasa förvaltningsdomstol. Oikeuslaitos. 2012. Hänvisat 4.12.2012. <http://www.oikeus.fi/60318.htm>

Intervjuer

Miettinen, K. 2012.Telefonrådgivare. Finnvera. Telefonintervju 25.10.2012.

Thölix, V. 2012.NTM-centralen i Österbotten. Telefonintervju.7.11.2012.

Backlund, J. 2012. Sakkunnig arvs- och gåvobeskattnig. Skatteförvaltningen. Telefonintervju 3.12.012.

Haajanen, K. 2012. Sakkunnig samfundsbeskattnig. Skatteförvaltningen. Telefonintervju 30.11.2012.

Vornanen, M. 2012. Skattesakkunnig överlåtelseskatt. Skatteförvaltningen. Telefonintervju 30.11.2012.

Övriga källor

Pricewaterhousecoopers Oy. 2012. Perheyritysten omistusjärjestelyiden juridiset kysymykset käytännössä. Sopimusoikeus, Kilpailukiello. Föreläsningmaterial.

FPF: s företagardag 27.9.2012. Föreläsningar:

Landsbygdsverket & NTM-centralen, Maria Swanljung.

VASEK, Kjell Nydahl.

Talenom, bokföringsbyrå, Esa Myllylä.

Andelsbanken, Krister Lindström.